

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№12 (199)**

Київ 2017

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 12 (199). – К., 2017.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ
Протокол № 4 від 15.09.2017 року

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279 даний збірник віднесено до наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (перелік № 1, розділ «Економічні науки»).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (головний науковий редактор)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
СТУДІНСЬКА Г.Я. доктор економічних наук (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
БУРЯЧЕНКО А.Є., доктор економічних наук, доцент
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., кандидат економічних наук
ДЕМЬОХІН В.А., кандидат технічних наук
ДУБРОВІНА О.А., кандидат економічних наук
ПРИМОСТКА О.О., доктор економічних наук, професор
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук, професор
КОРНЕЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
КРАСКЕВИЧ В.Є., доктор технічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
СІГАЙОВ А.О., доктор економічних наук, професор
ТЕРЕЩЕНКО Г.М., кандидат економічних наук, с.н.с. (АФУ)
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ЩУКІН Б.М., кандидат економічних наук, с.н.с. (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЕСКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКІ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
АНАТОЛІЙ ЗІНОВІЙОВИЧ КОРОБКІН, доцент, к.е.н, завідувач кафедри економічних і правових дисциплін, ЗО «Білоруський торгово–економічний університет споживчої кооперації», Білорусь, Гомель
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІЄНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «Проф. Д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Техно–логічно–природничий університет ім. Яна і Енджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДІРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитор Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»
внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvanna rinkovih vidnosin v Ukraini

Abbreviated key title: Form. rinkovih vidnosin Ukr.

Формування ринкових відносин в Україні, 2017. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2017

створить більш прогнозоване, прозоре та стабільне регуляторне середовище з метою розвитку системи електропостачання на основі єдиних стандартів, доступу до нових технологій, програм енергоефективності, сприятиме створенню інтегрованої електричної мережі для надання комплексу різнопланових енергетичних послуг.

Список використаних джерел

1. Стогній Б.С., Кириленко О.В. Еволюція інтелектуальних електричних мереж та їхні перспективи в Україні // Техн. електродинаміка. 2012. №5, С. 52–67
2. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспро-

можність» URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250250456>

3. Развитие электросетей в Европе: состояние и перспективы. URL: http://iet.jrc.ec.europa.eu/sites/iet.jrc.ec.europa.eu/sites/files/publications/reqno_jrc66334_eau_61_23.pdf.pdf

4. Аналіз аварійності згідно з класифікаційними ознаками за 2016 рік. URL: <https://ua.energy/wp-content/uploads/2016/12/Analiz-avarijnosti-zgidno-z-klasifikatsijnymy-oznakamy.pdf>

5. Віктор Петров: «У питаннях приєднання до електромереж ми працюємо за вимогами ЄС з українськими тарифами, які ще далекі від європейських». URL: <http://ua-reporter.com/novosti/157451>

О.В. ПОПОВИЧ,

К.е.н. доцент, Національний авіаційний університет

А.А. НОСОВСЬКИЙ,

студент, Національний авіаційний університет

Аналіз витрат від основної діяльності ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа» за період з 2014 по 2016

Дана стаття розглядає суть поняття витрат від основної діяльності авіаційного підприємства. Також проаналізовано систему відносних і аналітичних показників що дозволяють оцінити ефективність управління виробничими витратами і витратами за період на прикладі ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа». Перевага цієї системи вирізняється в її систематизації та взаємопов'язані в групі показників, для покращення організації оперативного та підсумкового контролю витрат.

Ключові слова: витрати, авіаційне підприємство, система, ефективність управління, систематизація.

О.В. ПОПОВИЧ,

К.э.н., доцент, Национальный авиационный университет

А.А. НОСОВСКИЙ,

студент, Национальный авиационный университет

Анализ расходов от основной деятельности ОАО «Авиационная Компания «Днеправиа» за период с 2014 по 2016

Данная статья рассматривает суть понятия расходов от основной деятельности авиационного предприятия. Также проанализирована система относительных и аналитических показателей позволяющие оценить эффективность управления производственными затратами и затратами за период на примере ОАО «Авиационная Компания «Днеправиа». Преимущество этой системы заключается в ее систематизации и взаимосвязаны в группы показателей, для улучшения организации оперативного и итогового контроля расходов.

Ключевые слова: расходы, авиационное предприятие, система, эффективность управления, систематизация.

O.V. POPOVICH,

Ph.D., Professor, National aviation University

A.A. NOSOVSKYI,

Student National aviation University

Analysis of expenditure from current activity PJSC «Aviation Company «Dniproavia» for the period from 2014 to 2016

This article examines the essence of the concept of costs from the usual activities of the aviation

enterprise. Also analyzed is the system of relative and analytical indicators that allow to assess the efficiency of management of production costs and expenses for the period on the example PJSC «Aviation Company «Dniproavia». The advantage of this system lies in its systematization and interconnected in groups of indicators, to improve the organization of operational and final cost control.

Key words: costs, aviation enterprise, system, efficiency of management, systematization.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення питання обліку витрат вимагає суттєвої концентрації і є важливими для суб'єктів господарювання усіх ланок. Саме вони являються основною категорією обліку. Тому важливе створення і освоєння нових систем, які дозволяють одержати інформацію про витрати та результати діяльності, нові методи планування, калькуляції. Бо від правильності організації обліку залежить кінцевий результат діяльності будь якого підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу витрат та методи їх обліку у своїх працях розглядало багато вчених, а саме: Бутинець Ф.Ф. [3], Гоголь М.М.[4], Яценко В.М. [7], Прохар Н. В. [6], Бойченко Г. В. [2], Мних Є.В. [5] та інші. У працях цих вчених розглядається постановка проблеми організації, обліку та аналізу витрат, сучасні методики аналізу та планування.

Метою статті є теоретичне висвітлення поняття аналізу витрат та організація системи взаємопов'язаних відносних показників, які характеризують ефективно управління витратами. Проведення аналізу витрат на прикладі ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа» за даними фінансової звітності з результатів його господарської діяльності в період з 2014 року по 2016 рік.

Виклад основного матеріалу. Основна функція бухгалтерського обліку полягає у забезпеченні інформацією про результати діяльності господарюючого суб'єкта за будь-який даний період часу. Така інформація зазвичай виража-

ється величиною прибутку або збитку, відображеною у відповідному звіті.

Основні трактування поняття витрат за П(с)БО 16 [1] та у працях вітчизняних та зарубіжних вчених наведені в табл. 1.

Бухгалтерське тлумачення «витрати» (expense) міжнародними організаціями наведено в табл. 2.

Одним словом, витрати являються зменшенням доходів, активів або власного капіталу, яке може перерости в кредиторську заборгованість.

Аналіз структури витрат ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа» за економічними елементами представлено в таблиці 3.

За даними аналізу у таблиці спостерігається поступове зменшення частки матеріальних витрат на 3,36% за три роки, у 2014 році цей показник склав 58 407тис.грн., що становить 13.02% від всіх витрат, а у 2016 цей показник вже склав 9,66 від усіх витрат. За витратами на оплату праці теж спостерігається поступове зменшення і складає у 2016 році 4,43% від загальної частки всіх витрат. Амортизація у 2014 році складала 25 903тис.грн.(5,77%), а вже в 2016 збільшилась до 30 730тис.грн. хоча її частка від всіх витрат становила лише 2,99%. Теж саме відбувається за показником Інші операційні витрати. Це свідчить про загальний зріст витрат на підприємстві і потребує більш детального аналізу. Такий аналіз наведений у таблиці 4.

З таблиці видно тенденцію збільшення майже всіх витрат в відносному відхиленні. Особли-

Таблиця 1. Поняття витрат виробництва в різних джерелах

Джерело інформації	Визначення
П(С)БО 16 «Витрати» [1]	Витратами визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
Лень В.С., Гливенко В.В. [8]	Витрати виробництва – сукупність витрат живої та уречевленої праці (засобів та предметів праці) на виробництво продукції.
Волкова І. А. [9]	Витрати підприємства на виробництво являють собою важливий елемент відтворювального процесу первинної ланки та відтворюють у собі витрати підприємства на всі спожиті ресурси на виробництво продукції.
Скирпан О.П., Палюх М.С. [10]	Витрати виробництва витрати різних видів економічних ресурсів (сировини, праці, основних засобів, послуг, грошей), безпосередньо пов'язані з виробництвом економічних благ.

Таблиця 2. Визначення витрат іноземними організаціями

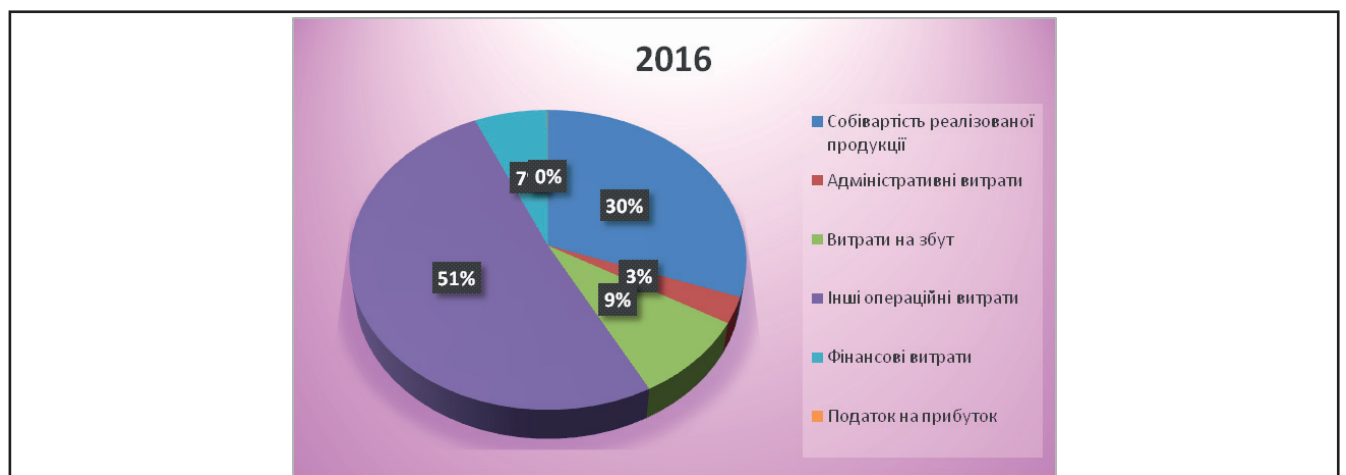
Назва організації	Тлумачення категорій
AIA (Американський інститут бухгалтерів) [11]	Витрат в найширшому значенні включають всі вичерпні витрати, що зменшують доходи
AICPA (Американський інститут присяжних бухгалтерів) [11]	Витрати – валове зменшення активів або валовий приріст кредиторської заборгованості, які виникли в результаті прибутково орієнтованої діяльності підприємства і такі, що визнаються й оцінюються (вимірюються) відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку США
FASB (Рада зі стандартів бухгалтерського обліку) [11]	Витрати – відтік або інше використання активів і/або виникнення кредиторської заборгованості в результаті відвантаження або виробництва продукції, надання послуг або здійснення інших операцій, що складають основу діяльності господарюючого суб'єкта
AARF (Австралійський фонд науково-дослідних робіт з питань бухгалтерського обліку) [11]	Витрати – споживання або втрати потенційного прибутку або майбутніх економічних вигод у формі зменшення активів або збільшення кредиторської заборгованості господарюючого суб'єкта, не пов'язані з виплатами власникам, і такі, що призводять до зменшення власного капіталу в звітному періоді
NZSA (Спілка бухгалтерів Нової Зеландії) [11]	Витрати – споживання або втрати потенційного прибутку або майбутніх економічних вигод у формі зменшення активів або збільшення кредиторської заборгованості господарюючого суб'єкта, не пов'язані з виплатами власникам, і такі, що призводять до зменшення власного капіталу в звітному періоді

Таблиця 3. Аналіз структури витрат за елементами по ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа» за період з 2014 по 2016 роки

Елементи витрат	2014		2015		2016	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
Матеріальні витрати	58407	13,02	101694	10,12	99289	9,66
Витрати на оплату праці	41064	9,15	44217	4,40	45547	4,43
Відрахування на соціальні витрати	11212	2,49	12392	1,23	12453	1,21
Амортизація	25903	5,77	30144	3,00	30730	2,99
Інші операційні витрати	311967	69,55	816023	81,23	839519	81,70
Разом	448553	100	1004470	100	1027538	100

Таблиця 4. Аналіз динамічних та структурних змін витрат від основної діяльності

Інші операційні витрати	2014 (тис.грн.)	2015 (тис.грн.)	2016 (тис.грн.)	Відхилення 2014 до 2016 року
Собівартість реалізованої продукції	310008	358530	338162	9,08%
Адміністративні витрати	15811	17616	31477	99,08%
Витрати на збут	17674	37593	99106	460,74%
Фінансові витрати	116197	89667	72498	-62,39%
Податок на прибуток	2029	228	432	-369,67%

Частка витрат на ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа» у 2016 році

ву увагу слід приділити витратам на збут, з 2014 року по 2016 рік відносно відхилення цього показника збільшилось на 460,74%. Цей показник є особливо важливим так як показує збільшення або зменшення об'єму продаж. Показник фінансових витрат зменшився за два роки на 62,39%. Собівартість реалізованої продукції збільшилась лише на 9,08% з 2014 року.

Частки витрат від загальної суми витрат на ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа» у 2016 році можна побачити на рисунку.

З рисунку видно, що найбільшу частку витрат у 2016 році після інших витрат займає собівартість продукції. Вона показує в що підприємству обходиться реалізація продукція. Цей показник є вирішальним чинником, який впливає на прибуток підприємства і показник рентабельності. І судячи зі зменшення доходу, великий відсоток показника собівартості продукції від частки всіх витрат дуже негативно позначається на діяльності підприємства.

Висновки

При отриманні послуг, придбанні товарів чи певних робіт ми здійснюємо витрати. Однією з позитивних часток витрат є частка саме операційних витрат, які гарантують що власність буде продовжувати виробляти дохід. Прикладами таких витрат є витрати на збут, адміністративні витрати, оренда, податки та інше.

Ми бачимо, що операційні витрати не слід випускати з уваги. Вони можуть розповісти нам про перевитрату або економію.

Загалом аналіз витрат на ПАТ «Авіаційна Компанія «Дніпроавіа» показав стрімке збільшення витрат, яке пов'язано із збільшенням об'єму продаж на підприємстві. Особливо це підтверджує показник витрат на збут, який збільшився за два роки на 460% і склав у 2016 році майже 100 000 тис. грн. Податок на прибуток зменшився на 1800 тис. грн. і становив 228 тис. грн. в 2015 в порівнянні з 2014 роком, це є негативним показником, адже якщо зменшився податок на прибуток то і зменшився сам прибуток. Але в 2016 році цей показник збільшився до 432 тис.

грн. і його відносна різниця в порівнянні з 2014 роком становила 370%.

Загалом, об'єм продажу збільшився, але разом з ними збільшились інші витрати і зменшився дохід. Насамперед це пояснюється тим що компанія у 2016 році скоротила свій власний флот B Embraer 145.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

2. Бойченко, Г. В. Аналіз прямих матеріальних витрат на промислових підприємствах України / Г. В. Бойченко // Економічний простір. – 2009. – №23/2. – С. 214–219.

3. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 1(22). С. 11–18.

4. Гоголь М.М., Садченко О.В. Особливості класифікації витрат при удосконаленні системи управлінського обліку на вертикально-інтегрованих підприємствах // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. 2012. № 17. Вип. 2. С. 38–44.

5. Мних Є.В. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.

6. Прохар Н. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики : [монографія] / Н. В. Прохар, Ю. О. Ночовна. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 257 с.

7. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи вирішення // Бухгалтерський облік і аудит. 2010. № 11. С. 3–7.

8. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3-тє видання. Навч. пос. – К.: Центр навчальної учбової літератури, 2008. – 608 с.

9. Волкова І. А. Фінансовий облік – 2: навч. посіб., [для студ. вищ. навч. закл.] / В 67 І. А. Волкова – К.: Центр навчальної учбової літератури, 2009. – 224 с.

10. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 407с.

11. Файловий архів студентів Stud Files. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5466289/>